

Митрополит Амфилохије и Владика Атанасије два стуба на којима је грађено српско-грчко пријатељство

У крипти Саборног храма Христовог Васкрсења у Подгорици, у недјељу 8. марта 2026. године, одржано је предавање посвећено личности, духовном лику и богословском наслеђу блаженопочившег Митрополита црногорско-приморског Амфилохија. Ово духовно и академско сабрање организовао је Саборни храм Христовог Васкрсења, а о значају Митрополитовог богословског рада и његовом утицају на савремену православну теологију говорили су угледни гости из Грчке — др Ставрос Јагозоглу, ванредни професор Догматске теолошке школе Одељења за теологију Националног и Каподистријанског универзитета у Атини и др Георгиос Папагеоргију, почасни професор хирургије, акушерства и гинекологије, специјалиста ендоскопске хирургије, колпоскопије и сонографије.

Модератор вечери био је Његово високопреосвештенство Архиепископ

лосанђелески и западноамерички г. Максим, који је својим надахнутим уводом отворио простор за живо сјећање на Митрополита Амфилохија, али и за богословско промишљање о мјесту Светог Григорија Паламе у савременом православном предању.

На почетку сабранима се обратио старјешина Саборног храма, протојереј Никола Пејовић.

„Прије свега да нашим гостима пожелим добродошлицу и да захвалимо Владици Максиму на љубави и пажњи, јер је ово вече некако настало спонтано и израз је његове љубави и према нашој заједници, нашој Митрополији и према блаженопочившем Митрополиту Амфилохију“, казао је прота Никола и подсјетио да је претходне вечери у Требињу такође било ријечи о Владици Атанасију (Јевтићу), те да је предавање у Подгорици на извјестан начин наставак тог духовног разговора и сјећања на двојицу великих архијереја и богослова нашег времена.

Представљајући госте Архиепископ Максим је подсјетио да је др Георгиос Папапагеоргију истакнути атински љекар, професор медицине, мисионар и писац, док је проф. др Ставрос Јагозоглу један од водећих православних теолога данашњице, познат по свом дубоком проучавању богословља Светог Григорија Паламе. Посебно је нагласио да је управо богословски рад Светог Григорија Паламе важна тачка која повезује Митрополита Амфилохија и професора Јагозоглуа, те да ова благословена подударност чини вече у Подгорици још значајнијим.

Први је своје свједочанство изнио др Георгиос Папапагеоргију, који је говорио о личном познанству са Митрополитом Амфилохијем, још из времена када је блаженопочивши као млади богослов боравио у Атини.

„Упознао сам га док се још звао Ристо. То је било 1967. године у Атини. Дошао је да би писао свој докторат, али је успут постао и монах и јеромонах“, казао је др Папагеоргију.

Са топлином и живим детаљима, он је дочарао лик младог Риста Радовића, истичући његову озбиљност, унутрашњу сабраност, тиху природу и изузетну образованост.

„Није много говорио и имао је озбиљан израз лица и помало меланхоличан. Био је врло образован и умјетнички његован, јер је дошавши из Италије већ тамо савладао и научио доста из историје умјетности и архитектуре“, посвједочио је он.

Говорећи о првим сусретима са Ристом Радовићем и Атанасијем Јевтићем, др Папагеоргију је истакао да су управо преко њих грчки пријатељи откривали дубину српског народа, његове духовности и културе. У том контексту испричао је и једну топлу анегдоту о томе како им је Ристо (Амфилохије) први пут показао гусле, покушавајући да им приближи српску епску традицију.

Посебно се осврнуо на разлику у карактерима двојице потоњих великих архијереја — Митрополита Амфилохија и Владике Атанасија — истичући да су били различити по темпераменту, али дубоко повезани љубављу, вјером и заједничким послањем:

„Много су се вољели. То сам примијетио. Али сасвим дијаметрално супротни карактери... Атанасије је журио и стално је хтио да се иде по зацртаном програму... Амфилохије није журио, знао је да закасни, и гдје год смо ишли по Грчкој, причао је са бакицама и другима.“

У једној од најснажнијих оцјена вечери, др Папагеоргију је нагласио да су управо Митрополит Амфилохије и Владика Атанасије били два стуба на којима је у другој половини 20. вијека грађено српско-грчко пријатељство.

Своје излагање заокружио је упечатљивим поређењем двојице архијереја: „Атанасије је био несавладив, као неки вир који се није могао укротити, а Амфилохије тиха снага који је без велике буке стварао велика дјела.“

Следеће излагање припало је професору др Ставросу Јагозоглуу, који је говорио о Светом Григорију Палами и о доприносу Митрополита Амфилохија обнови паламизма у српском народу и ширем православном простору.

Он је своје слово започео подсјећањем да Црква у овим данима прославља Светог Григорија Паламу те да је управо у том богословском кључу потребно посматрати и дјело Митрополита Амфилохија.

„Рекао бих, а то знам, да је обнова богословља у српском народу повезана са Светим Григоријем Паламом. Незаборавни Митрополит Амфилохије (Радовић) је почетком седамдесетих година у Атини одбранио докторат на тему: Тајна Свете Тројице по Светом Григорију Палами“, истакао је проф. Јагозоглу.

Он је нагласио да је ријеч о веома важној дисертацији, написаној на грчком језику, у вријеме када су озбиљна научна истраживања о Палами била још ријетка, а издање сабраних дјела Светог Григорија тек у повоју.

„Била је то веома значајна дисертација на грчком језику. Прва озбиљна догматска расправа коју смо имали“, казао је професор Јагозоглу, подвлачећи да је Митрополит Амфилохије рано препознао суштински значај паламизма за савремено православно свједочење.

Говорећи о ширењу исихастичког предања, проф. Јагозоглу је подсјетио да је оно снажно утицало на цијели православни Балкан, а нарочито на простор Србије и Црне Горе те да је управо та нит предања, прожета крстом, страдањем и Евхаристијом, сачувала православни идентитет народа кроз тешка историјска времена.

С посебном пажњом и поштовањем осврнуо се и на савремени српски црквени и културни простор, истичући да као Грк у српском народу данас види живу обнову, дубоко повезану са предањем, литургијским животом, младима, богословљем и умјетношћу: „Видим једну Цркву која се повезала са историјом и предањем вјековним. Видим Цркву која је четрдесет и пет година под чизмом комунизма такође преживјела. Видим и храмове Цркве са младим свијетом. Примијећујем да се његује богословље и наука и да се и умјетнички напредује.“

Подсјетио је да је обнова богословља код српског народа у великој мјери везана за Светог Јустина Ћелијског и његове ученике, међу којима посебно мјесто припада Митрополиту Амфилохију и Владици Атанасију, наглашавајући да је њихова снага била управо у отвореном и стваралачком односу према предању.

На крају свога излагања, професор Јагозоглу је емотивно посвједочио да је његово лично богословско сазријевање у великој мјери било обиљежено сусретом са српским богословима, нарочито кроз личности Амфилохија и Атанасија: „Говорим као неко ко се теологији научио и упознао Србију и српске теологе тог времена кроз ликове Атанасија и Амфилохија. И због тога сам поносан и на томе вам искрено и топло захваљујем.“

На крају вечери, др Георгиос Папагеоргију је подијелио и једно драгоцену сјећање на Владику Атанасија (Јевтића) из времена њихових студентских дана у Грчкој, непосредно прије него што је 1978. године отпутовао у Париз, гдје је започео своју професорску службу:

„Прије него што је Атанасије 1978. године кренуо за Париз, гдје је постао професор, окупио је групу нас да нам остави нешто попут духовног завјештања. Рекао је: Све ово вријеме до сада које сам био с вама, желио сам да вам укажем и покажем величанственост и љубав Божију. Али, осим те стране Божије, љубави, постоји нешто друго, а ја нисам успио то да вам пренесем, јер нисам на том нивоу. Та друга димензија је Божији штап или палица и желим да вам сада укажем на то, јер сматрам да то треба озбиљно да схватите. Да не мислите да је Христос једна од многих ствари у вашем животу, само једна међу њима. Радите оно што хоћете, живите како живите, али желим да запамтите да је Христос нешто јединствено, који од нас тражи све, али нам и даје све. Желим да кад дођу тешки тренуци, који ће доћи, да останете у оном што сте. Останите у љубави и вјери Христовој. Не знамо шта ће нас задесити у будућности, можда Христос затражи и мучеништво од нас. А мучеништво је, како је рекао Атанасије, ствар вјере, али истовремено знајте и запамтите да је Христос најмоћнији, да не може нико против Њега и то имајте стално пред собом! И отац Јустин је нама, каже нама тада Атанасије. Такође говорио и учио нас: Кад вам је најтеже, али и кад сте испуњени радошћу, увијек кажите: Христос Васкрсе! Тим ријечима нас је и оставио отишавши за Париз — ријечима: Христос Васкрсе!“

Текст, фото: Борис Мусић

Видео: Острог ТВ

mitropolija.com